

Kulturdepartementet

YTTRANDE FRÅN VÄSTERBOTTENS MUSEUM
EN KULTURKANON FÖR SVERIGE – SOU 2025:92

Inledning

Västerbottens museum har tagit del av remissversionen av utredningen En kulturkanon för Sverige. Västerbottens museum ingår i den nationella infrastrukturen för läns museer i Sverige samt ingår i Läns museernas samarbetsråd.

Yttrandet från Västerbottens museum stödjer yttrandet från Läns museernas samarbetsråd. Därför är yttrandet nedan formulerat i likhet med remissvaret från Läns museernas samarbetsråd

Synpunkter Läns museernas samarbetsråd tillika Västerbottens museum

Läns museerna delar den grundläggande idén i kommitténs arbete, nämligen ambitionen om att främja bildning, kultur och samhörighet hos befolkningen, och att fenomen, yttringar och företeelser som har format Sverige ska kunna komma alla människor i hela landet till del.

Det viktigaste i utredningen är insikten om att kulturens infrastruktur – kulturaktörer, institutioner, skolan, folkbildningen med mera – är avgörande för att den kultur som framhålls i kanon ska kunna värnas och tillgängliggöras för människor, och att det grundläggande syftet med kanon därmed ska kunna nås. Därför måste kulturens infrastruktur förstärkas. Alla förslag som innebär att kulturens infrastruktur försvagas behöver i diskussionen om kulturkanon med kraft avvisas.

Om de regionala aktörernas roll i kulturkanon

Läns museerna instämmer i kommitténs bedömning om att de regionala aktörerna, och då särskilt läns museerna, är särskilt viktiga för att det som är syftet med kulturkanon ska kunna åstadkommas. Kommittén konstaterar att läns museerna har tuffa ekonomiska villkor vilket försvårar möjligheten att

underlätta de bildningsresor som kommittén anser att kanon ska främja. Därför föreslår kommittén ett tillfälligt *stimulansbidrag till läns museerna*. Vi välkomnar kommitténs insikt om läns museernas betydelse och behov, men vill i sammanhanget framföra följande:

Varje läns museum är i sig självt en regional kanon, en spegling av väsentliga drag i den regionala kulturen och historien. Tillsammans bildar landets läns museer en nationell infrastruktur där helheten är större än de kombinerade delarna. Det samlade läns museiväsendet är en förutsättning för att kanon ska kunna förvaltas och tillgängliggöras för människor.

Läns museerna svarar på så sätt perfekt mot utredningens centrala budskap, nämligen att en kanon inte ska ses som en slutstation, utan som en avgångshall, och att det behövs regionala fönster för att avgångshallarna ska kunna bli startpunkt för vidare bildningsresor. Ett läns museum är just det regionala fönster som behövs.

Den trängda ekonomiska situationen som kommittén identifierat underminerar läns museernas möjlighet att underlätta bildningsresor. Därför är ett stimulansbidrag ett steg på vägen för att idén om kulturkanon ska kunna genomföras. 20 miljoner under en treårsperiod är dock långt ifrån tillräckligt för verksamheter hos 24 läns museer i någon större omfattning ska kunna stöttas. En miljon per museum och år är absolut minimum, men för att uppnå nämnvärd effekt behövs mer. Stimulansbidrag bör heller inte vara tillfälliga, utan permanenta, i enlighet med idén om den nya stiftelsen som föreslås få ett långsiktigt uppdrag att förvalta kanon. Ska läns museerna kunna gå i takt med den statliga stiftelsen måste även stimulansmedel till läns museer vara långsiktiga.

Stimulansmedel till läns museer behöver sjösättas med respekt för principen om armlängds avstånd och museernas autonomi enligt museilagen. Läns museernas samarbetsråd/Västerbottens museum anser att ett allmänt stimulansbidrag, utan krav på särskilt innehåll, svarar mot utredningens intention då läns museerna redan i dag, enligt kommitténs egen bedömning, fungerar som institutioner som förvaltar och förmedlar regional kanon.

Västerbottens museum tillstyrker förslaget om stimulansbidrag till läns museerna. Men det bör vara 1) större, 2) permanenta, 3) inte villkoras mot särskilt innehåll.

Samverkan mellan skolor och museer i arbetet med kulturkanon

Kommittén föreslår att kanon ska göra avtryck i översynen av skolans läroplaner. Syftet är att den kultur som fångas i kanon ska bli tillgänglig för barn och unga.

Läns museernas samarbetsråd/ Västerbottens museum tar inte ställning till hur skolans läroplaner ska utformas. Det bör vara beslut förbehållet ansvariga myndigheter med stöd av skolans profession och relevant

forskning. Däremot kan konstateras att läns museerna, med sin kulturhistoriska expertkunskap och som arena för unika lärmiljöer, är ett starkt stöd för skolorna i deras arbete med måluppfyllelse i såväl historiska och samhällsorienterade ämnen som i skolans kulturuppdrag. Därför bör museernas pedagogiska roll stärkas, exempelvis genom nya uppdrag om samverkan mellan skolor och museer. Nya uppdrag måste förstas åtföljas av riktad finansiering.

Om finansiering

Finansiering av satsningar inom kulturkanon måste anses tillhöra det offentliga åtagandet, nämligen att tillhandahålla en grundläggande nivå av kultur och bildning och på så vis främja de syften som anges för kulturkanon. Därför anser vi att kulturkanon ska finansieras med reformmedel, det vill säga nya pengar till kulturområdet.

För Västerbottens museum

Anders Lidström
ORDFÖRANDE

Ulrica Grubbström
LÄNSMUSEICHEF